

Sluttrapport: Skitt og kanel (Bergen Offentlige Bibliotek)

Mål for prosjektet:

Literacy-prosjektets overordnede mål har vært å stimulere til økt lese- og informasjonskompetanse. Utgangspunktet er at disse evnene er en forutsetning for et velfungerende demokrati, der borgere kan manøvrere i det moderne informasjonsveldet, på grunnlag av kritisk sans og fakta. Prosjektet bestod av fire delprosjekter: "Tankegods for vår tid", "Kampen om sannheten på nett", "Littvit light" og "Natur og kultur".

I disse fire delprosjektene har vi utforsket tema gjennom samtaler, debatter, foredrag og workshops. Med utgangspunkt i skjønnlitteratur, kildekritikk og ulike nyhetskilder har vi hatt som formål å øke bevisstheten om hvordan vi forholder oss til informasjon i en ny, digitalisert tid, og hvordan nye medier endrer våre verdensbilder.

Prosjektet omfattet formidling av relevante samlinger innen fag- og skjønnlitteratur, debatter og foredrag om sannhetsgehalten i informasjonen som omgir oss i dag; kurs og workshops som stimulerer til kritisk bruk av kilder og tenkning. Prosjektet ønsket å nå flere målgrupper, noe som gjenspeilet seg i valget av delprosjekter. Et uttalt mål ved prosjektet, har vært å trekke nye brukergrupper som ellers ikke benytter biblioteket. Lav terskel for deltakelse og høy kvalitet har vært et styrende prinsipp i programmeringen av aktiviteter. Et overordnet prosjektmål har vært å bidra til økt lesning, og økt samfunnsdeltakelse.

Gjennomføring:

Bergen Offentlige Bibliotek hadde opprinnelig plan om å gjennomføre Skitt og kanel-prosjektet fra august 2017 til juli 2018. Grunnet endringer i prosjektledelse, der opprinnelig prosjektleder ikke lenger var engasjert ved biblioteket, ble det søkt om og innvilget forlenget prosjektperiode. Prosjektet ble styrket med ytterligere medlemmer i prosjektteamet og avsluttet høsten 2019.

Delprosjekt "Litt.vit. light"

Hvordan realiserer lesere flest potensialet som ligger i skjønnlitterære verk? Bergen Offentlige Bibliotek arrangerte i forkant av prosjektet to debatter om kvalitetsbegrepet i skjønnlitteraturen, begge med svært god oppslutning. I forlengelse av bibliotekets "Til Kjernen-prosjekt" (2015-17), hvis formål var formidling av kvalitetslitteratur, ønsket Biblioteket å legge til rette for en fortsatt diskusjon av litterær kvalitet. Skjønnlitteratur er en unik kilde til kunnskap; uvurderlig som brobygger, redskap for forståelse, kunnskap og utviklingen av kritisk sans, historisk innsikt og bevissthet. Biblioteket laget en

arrangementsrekke som kunne være en introduksjon til litteraturvitenskapen, og slik løfte lesekompetansen hos våre brukere, med fokus på både litteraturhistorie og kritisk teori. Hvordan forholder vi oss til skjønnlitteraturen; på hvilke premisser kan den tolkes og forstås? Delprosjektet ble gjennomført som en arrangementsrekke med foredrag av en rekke fagpersoner som ga en innføring i litteraturvitenskapen fra antikken til i dag.

Det ble gjennomført en serie foredrag. Blant andre foredrag ved professor Erik Bjerck Hagen om "Lesegledens plass i forskningen" (Podcast: <https://bergenbibliotek.no/e-bibliotek/bobcast/bobcast-101-lesegledens-plass-i-forskningen-erik-bjerck-hagen>), foredrag ved professor Ole Karlsen om "Diktet og den litterære hendelse", og foredrag ved førstelektor Kristina Leganger Iversen om "Litteær verdi". Serien ble videreført med arrangementer utover i 2018 og 2019 i en serie kalt Dannelsesreisen med professor Gisle Selnes, der han tok for seg verker som Gilgamesh, Don Quijote, Aeneiden.

Delprosjekt: "Tankegods for vår tid"

Etter valget av Donald Trump som USAs president i 2016, lå George Orwells 1984 komfortabelt på salgstoppen av amerikanske boklister i flere måneder. Dette delprosjektet ønsket å utforske om skjønnlitteraturen kan gi oss kontekst, rammer og en dypere forståelse av verden i dag. På bakgrunn av dette arrangerte biblioteket en arrangementrekke bestående av foredrag og samtaler, der forfattere inviteres for å drøfte moderne litterære verk med politisk brodd og sprengkraft, både av nasjonalt og internasjonalt kaliber. Målet med serien var å stimulere til kritisk tenking og en åpen diskusjon rundt politikk, makt og ideologi, med skjønnlitteraturen som redskap.

Arrangementsrekken bestod av :

Samtale om Margaret Atwood med Inger Gjelsvik, som har oversatt mange av Atwoods romaner til norsk; Marie L. Kleve, bokansvarlig i Dagbladet; Kari Jegerstedt, førsteamanuensis ved UiB; og ordstyrer Hedda L. Fossum, redaktør i tidsskriftet Fett og kritiker i Klassekampen.

Panelsamtale om George Orwells "1984" med Bjørn Ivar Fyksen, kritiker i Klassekampens bokmagasin, og Bjørn Alex Herrmann, som vant Bastianprisen for sin nye oversettelse av romanen i 2016.

Samtale om James Baldwin og Ta-Nehisi Coates mellom skribent og spaltist i Morgenbladet Mohamed Abdi, og kritiker i Klassekampen Eivind Myklebust, ledet av Ida Amalie Svensson (podcast: <https://bergenbibliotek.no/e-bibliotek/bobcast/bobcast-95-om-james-baldwin-og-ta-nehisi-coates>)

Samtale om Claudia Rankine med Kristina Leganger Iversen, forfatter og stipendiat ved Universitetet i Oslo og forfatter Camara Christina Lundestad Joof som har oversatt Rankine til norsk.(podcast:

<https://bergenbibliotek.no/e-bibliotek/bobcast/bobcast-106-tankegods-for-var-tid-claudia-rankine>)

Delprosjekt “Kampen om sannhet på nett” og “Kildekritikk”:

Hvordan påvirker Internettets algoritmer og publiseringsmuligheter vår tilegnelse av informasjon? Og hvordan endrer den nye informasjonsflyten ulike menneskers tilegnelse og forhold til ulike nyheter og fakta? I en debattserie ønsket biblioteket å sette søkelyset på disse spørsmålene gjennom en arrangementsserie med utgangspunkt i konkrete, aktuelle diskusjoner og konfliktlinjer, både nasjonalt og globalt.

Det ble gjennomført en serie arrangementer i form av samtaler og foredrag:

Debatt om politisk bruk av sosiale medier. Deltakere var Oddny Irene Miljeteig (SV), Thor Olav Bakke (MDG), Silje (FrP), Mina L. Karlsen (Faktisk.no) og Gunn Enli (forsker på valg og SoMe ved Universitetet i Oslo).

Foredrag x 2 om kildekritikk ved Jack Werner: ”Jag skiter i att det är fejk det är förjävligt ändå”: om kildekritikk, hvorfor han misliker begrepet «fake news» og hva vandrehistoriene og kommentarfeltene på sosiale medier kan si oss. Werner er journalist, programleder og en av initiativtakerne bak den svenske avisa Metro sin faktasjekkside ”Viralgranskaren”. Han vant Stora journalistpriset i 2014.

<https://bergenbibliotek.no/e-bibliotek/bobcast/bobcast-91-om-kildekritikk-og-vandrehistorier-pa-nettet>

Foredrag ved Jill Walker Rettberg, professor i digital kultur ved UiB: ”Et samfunn styrt av algoritmer.” I dette foredraget drøftet hun hvordan algoritmer kan være urettferdige, og hvordan vi kan gjøre det bedre.

<https://bergenbibliotek.no/e-bibliotek/bobcast/bobcast-104-et-samfunn-styrt-av-algoritmer-jill-walker-rettberg-3>

Delprosjektet bestod også av en serie workshops for ungdoms- og vgs-klasser med Mina L. Karlsen, kildegransker og ansvarlig for sosiale medier i Faktisk.no, om hvordan vi kan granske kilder for å avsløre om informasjonen vi får er til å stole på eller ikke.

Evaluering:

Prosjektet “Skitt og kanel” utforsket sentral og aktuell tematikk gjennom flere serier med foredrag,, samtaler og workshops. Gjennom workshops for skoleklasser traff vi også et ungt publikum som ellers ikke oppsøker foredrag i særlig grad. Publikummere på arrangementene

varierte fra 15 som det minste, til 120. Jevnt over var arrangementene godt besøkt. I tillegg til publikum på selve arrangementene, har podcastene til sammen hatt 4175 lyttinger (pr 1.04.2020), og slik nådd et enda større publikum:

#104 Jill Walker: 860 avspillinger

#91 om kildekritikk: 1100 avspillinger

#106 Claudia Rankine: 707 avspillinger

#95 Baldwin og Coates: 719 avspillinger

#101 Leseglede og Bjerck Hagen: 789 avspillinger

Regnskap er vedlagt.

Bergen, 08.06.2020

Margrete Rasmussen

Avdelingsleder for program

Bergen Offentlige Bibliotek